Kohila „Kalev” – alevi spordipeegel

Ühistöö : Rapla maakonna ajaleht, nr. 45, 16 aprill 1987

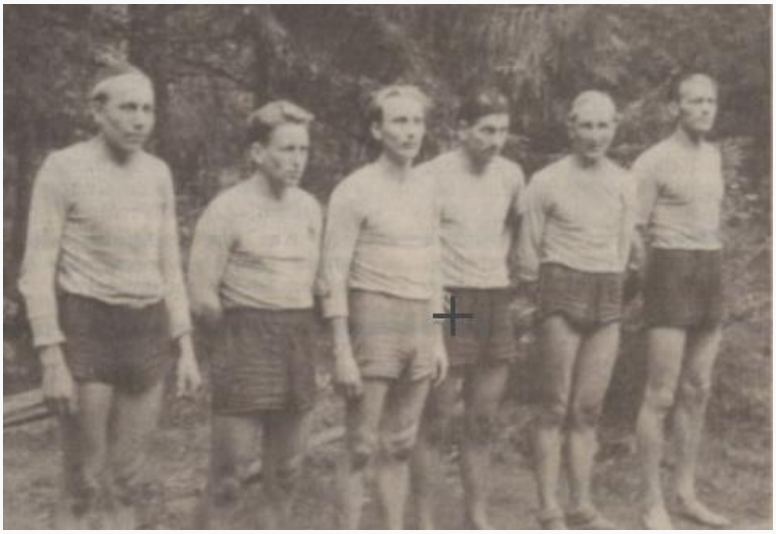
Vaevalt oli sõda lõppenud ja esimesed demobiliseeritud koju jõudnud, kui Kohila paberivabriku noored tulid mõttele alevi spordielu taas käima panna. Paljud endised spordimehed olid igaveseks sõjaväljale jäänud ning nende asemele tuli leida rahuaegne vahetus. Toonastest poistest saigi Kohila uus spordipõlvkond ja tänu neile muutus sporditegemine alevis jälle elujõuliseks. Kõigepealt tuli üle vaadata ja korda teha palliplatsid, mis kohati olid päris rohtu kasvanud. Hoogtöö korras rajati männikusse võrk- ja korvpalliväljak. Korrastati jalgpalliplats ja remonditi inventarimaja. Väljakute äärde pandi pingiread, kus oli mõnus võistlusi ja treeninguid jälgida. Palliplatside piirjooned tehti puulattidest, kaevati maa sisse ja värviti valgeks. Samuti värviti kõik väljakute võrgu-ja väravapostid. Nii muutus männik Kohila noorte vaba aja veetmise lemmikpaigaks, kust igal õhtul kostis palli mütsatusi ja kaasaelamise lõbusat rõkatust. Tõsiseks sporditegemiseks aga läks alles 1946. aastal, siis juba Kohila «Kalevi» nime all. Paberivabriku esimeseks kehakultuurikollektiivi esimeheks valiti aktiivne spordimees Leo Jõeorg. Juba järgmisel aastal tuli Kohila «Kalevi» jalgpallimeeskond Harjumaa meistriks. «Püsivuse» hea maine oli vaatamata sõjakaotustele meeste mängus alles jäänud. Seda võitu korrati ka 1948. aastal. Üldse oli jalgpall paberivabriku ja seega ka kogu Kohila trumpalaks. Eriti edukaks kujunes 1949. aasta, kui Eesti NSV karikavõistluste sarjas jõuti välja 15 parema meeskonna hulka. Selleks tuli võita Harjumaa karikas ja tulla esimeseks ringkonnavõistlustel. Kuuele ringkonnavõitjale lisandusid lõppringis 9 esiliiga meeskonda. Tartus peetud finaalturniiri esimeses mängus kohtuti kohe tugeva Tartu «Kaleviga», kellele kaotati kõige napimalt 2:1 ja langeti edasisest võistlusest välja. Kuid finaali jõudmine oli omaette saavutus, mis on tänapäevani jäänud ületamata. Tookordsetest mängijatest paistsid silma Albert Kasemets, Raim Roosimägi, Karl Viks, kes oli hulk aastaid Kohila «Kalevi» põhi väravavaht, Elmar Horn jt. Jalgpallielu hingeks oli spordientusiast Maurer, kelle näpunäidete järgi harjutati ja kes organiseeris ka võistlusi. Hiljem käis Kohilas meestele jalgpallitarkust jagamas tunnustatud jalgpallikohtunik ja treener Elmar Saar. Harjumaa meistrivõistlustel olid Kohila meeste alalised konkurendid Turba, Keila, Maardu, Kehra ja Järvakandi kalevlased. Tihedad sidemed olid Kohila «Kalevi» vutimeestel Järvakandi «Kaleviga». Viiekümnendate aastate algul jäid Järvakandi mehed peksupoiste ossa, kuid kümnendi lõpus osad juba vahetusid. Järvakandi «Kalev» jõudis välja esiliigasse nn. A-gruppi, Kohila «Kalev» aga mängis rida aastaid aste madalamal Eesti B-grupis. Sellele vaatamata olid mõlemad meeskonnad teineteisele kõvaks pähkliks.

Kuna Kohilas olid head treeningutingimused, siis korraldas Järvakandi «Kalev» siin tihti oma meeskonnale treeninglaagreid. Majutuspaigaks sai kohalik kultuurimaja, kust oli jalgpalliväljakule kiviga visata. Treeneriks kutsuti E. Saar ja sparringpartneriks sai Kohila «Kalev». Kohila mehed olid veidi kadedad küll, et teistel selline sporditegemise võimalus lausa tööpäeval olemas, kuna ise pidid nad pärast pingutavat vahetusetööd leidma endas jõudu ja aega, et palliplatsil proffidele tõsist vastupanu osutada. Hiljem pidasid samad meeskonnad talvel tuliseid hokilahinguid vabriku kontori ette rajatud hokiplatsil. Teiseks pallimänguks, mis Kohila «Kalevile» edu tõi, oli võrkpall. Seda mängu mängisid Kohilas nii noored kui vanad ja meeste omavahelised jõukatsumised kestsid teinekord kuni südaööni välja. Oodati kannatlikult oma järjekorda palliplatsi ääres, et siis kaotajat poolt kähku välja vahetada. Vabriku oma sisespartakiaadi kavas oli võrkpallil peaaegu kõige tähtsam osa täita. Kõik tsehhid pidid peale jalgpallimeeskonna välja panema ka võrkpallivõistkonnad.

Suurest huvist võrkpalli vastu kasvasid välja ka omad paremad mängijad, keda tuldi alati huviga vaatama. Nii oli 1951. aastal paberivabrikul sellise klassiga meeskond, kes suutis ENSV võrkpalli II grupi esivõistlustel Viljandis saavutada linnameeskonna ja Tartu Riikliku Ülikooli järel hinnatava kolmanda koha. Tookordne meeskond oli Kohila «Kalevi» kõigi aegade üks paremaid. Mängisid siis sellised tuntud Kohila spordimehed nagu Arnold Arg, Leo Jõeorg, Raim Roosimägi, Karl Viks, Paul Lõoke ja hilisem Eesti rekordimees teivashüppes Helmut Raamat. Hiljem tulid meeskonda

juurde noored andekad mängijad Ivar Braun ja Olaf Paurson. Võrkpalli populaarsusest kõneleb seegi, et vabriku territooriumil asuvast vanast tenniseväljakust tehti korralik võrkpalliplats, kus lõunavaheaegadel sai tuliseid pallilahinguid peetud. Märkimisväärseks saavutuseks oli samuti metsa- ja paberitööstuse tööliste ametiühingu I suvespartakiaadi võrkpalliturniiri võitmine 1953. aastal. Rapla rajooni meistrivõistlustel olid Kohila mehed alati paremate hulgas. 1954. aastal tuldi rajooni meistriks, ka korvpallis. Võistlused olid peaaegu igal nädalavahetusel ja meestel tuli lisaks oma vahetusetööle ette teha teinegi vahetus, et vajalikul päeval vaba olla. Kui võistlused olid Kohilas, müüdi ka pealtvaatajatele, kellest kunagi puudus ei olnud, pileteid. Saadud raha eest laskis peavarahoidja Arnold Arg vabriku pesunaistel meeste higised spordisärgid puhtaks pesta. Talvel harjutati nii Kohila kui Hageri rahvamaja saalis. Hiljem, kui ehitati oma spordisaalile teine korrus peale, mängiti seal. Peale jalg- ja võrkpalli harrastati paberivabrikus veel maadlust ja tõstmist. Omaaegse maadluskorüfee Johannes Turtso eestvedamisel pandi alus Kohila «Kalevi» maadlus- ja tõstespordile. Algusaastail käis vabriku spordisaalis rammu katsumas oma paarkümmend meest. Tugevamad maadlejad olid Heino Puusepp, Ivar Asi, Elmar Albin, maadlust harrastas ka meie tuntud karikaturist Roman Ohlau. Kohila «Kalevi» raskejõustiklased olid alati paremate hulgas nii Harjumaa meistrivõistlustel kui ka oma rajoonis peetavatel suurematel jõuproovidel. Peale mainitud spordialade tegeldi vähesel määral ka lauatennise, kergejõustiku, male ja kabega. Kuid põhialaks jäid ikkagi jalg- ja võrkpall. Võib julgesti väita, et kogu peale sõjaaegne Kohila noorsugu oli vähemal või suuremal määral seotud spordiga. Ja selles spordilembuses oli suur osa kui mitte ainumäärav paberivabrikul. Enamik alevi elanikest olid seotud vabrikuga kui tööandjaga. Paljud töötasid seal ise, paljudel isa, ema, vend või õde. Selline tihe põlvkondade järjepidevus tegigi võimalikuks sõjajärgseil aastail spordivaimustuse tormilise tõusu. Ligemale kaks aastakümmet püsis see isadelt päritud spordipisik noorte Kohila meeste veres ja hakkas siis tasapisi maad andma kaasaja kõikvõimalike huvide tulvale. Kuid möödunud sporditegemise rõõm elab kindlasti paljudes meist edasi ja võib-olla saavad sellest nakatust ka meie enda lapsed ja lapselapsed uue põlvkonna sporditraditsioonide edasikandjad.

Olavi Verev

Kohila tugevaim võrkpallimeeskond: Helmut Raamat, Karl Viks, Raim Roosimägi, Leo Jõeorg, Paul Lõoke, Arnold Arg. Arhiivifoto